

AB_3_0951

Förslag
till

Grofö-Öster Sängjö torrlägningsföretag

i Frötuna socken och Stockholms län
Upprättat vid syn enligt vattenlagen
år 1942 av
Nils Risberg
Statens lantbruksingenjör.

Almkvist & Bengtsson Trycks AB

Almkvist & Bengtsson Tryckeri, Stockholm

U t l å t a n d e .

Synemännens utlåtande rörande

sänkning av Skållöpemaren och den väster

om och ovanför denna belägna Grofömarens

i och för bättre utdikning av mark till-

hörande Grofö, Baltora, Väster Sänsjö,

Ösbyholm, Öster Sänsjö och Torstensboda i

Frötuna socken och Stockholms län, avgivet

vid sådan syneförrättning, som omförmäles

i vattenlagen 10 kap. 32 och följande para-

grafer.

Läge.

Ifrågavarande avdikningsområde är beläget omkring

10 km. öster om Frötuna kyrka. Å bifogade översiktskarta har

avdikningsområdet markerats med gul färg varjämte även neder-

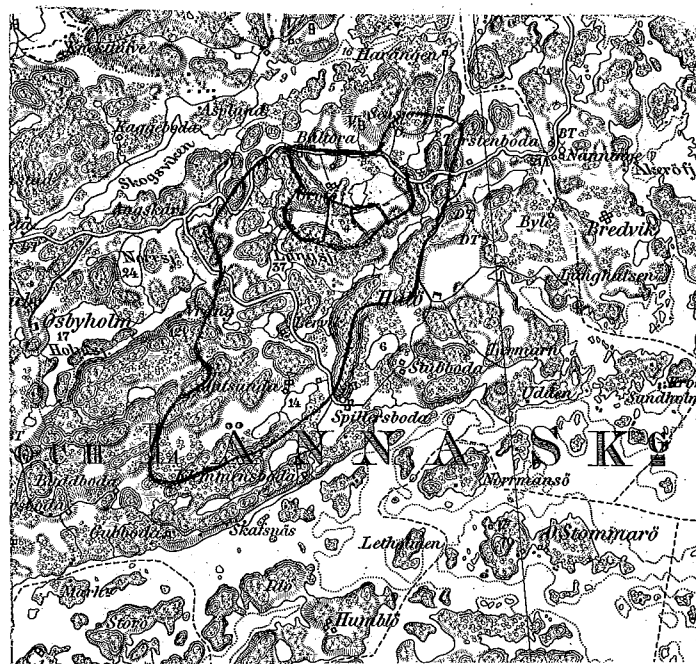
bördsområdets yttergränser markerats med en blå linie. Avdik-

ningsområdet utgöres av såväl odlad som ej odlad jord och omfat-

tar en areal av sammanlagt 40,58 hektar.

Nederbördsområdet.

Avdikningsområdet tillhör ej något namngivet vatten-

system. Det ligger mellan de enligt Kungl. kungörelsen den 13 april 1922 med nr:ris 59 och 60 betecknade nederbördsområdena.

Förordnande.

Genom Länsstyrelsens förordnande av den 2 maj 1941 erhöill undertecknad i uppdrag att handlägga förenämnda förrättning och har på grund härav och i anslutning till förrättningsökandenas vid undersökningen samt de, som vid sammanträdet i saken förenämnde sig med dessa, framställda yrkanden föreliggande plan för avdikningen upprättats.

Benämning.

Synemännen anse, att företaget bör betraktas som vattenavledning och bestämma jämlikt vattenlagen 10 kap. 62 § att företaget skall benämnas Grofö-Öster Sängsjö torrlägningsföretag.

Hinder mot företaget.

Företaget berör ej något av de förhållanden, som omförmälas i vattenlagen 7 kap. 38 och 39 §§.

Mot syneförrättningens handläggning eller företagets utförande har icke något hinder blivit anmält och har något sådant ej heller av synemännen kunnat utrönas.

Företagets omfattning och avloppsdikenas lägen.

Den i företaget ingående vattenskadade marken finnes å hithörande plankarta upptagen och har fullständig beskrivning häröver upprättats. För områdets avdikning föreslås dels upprensning av avloppet från Skällöpmaren å kartan betecknat med A-B, dels uppgrävning av avloppet från Grofömarens å kartan betecknat med C-K-D-E-F, vilka avlopp betraktats som företagets huvudavlopp. Förutom dessa skola följande sidodiken upptagas nämligen K-L, D-M, F-G-I-O med sidodiket G-M samt F-H, de två senare äro tillöpp till Grofömarens. Avloppen hava jämväl markerats med tvenne jämnlöpande röda linier för öppen ledning och en tjockare röd linie för täckt ledning.

Nederbördsområde, vattenmängd och lutningsförhållanden m.m.

För de olika avloppen äro följande nederbördsområden beräknade:

Avlopp	N.O.
A-B	9,4 km ²
C-K-D-E	1,6 "
F-H sträckan 5+38+3+18	0,3 "
" 2+40-0+60	0,25 "
G-N	0,10 "

För övriga avlopp äro respektive nederbördsområden av ringa omfattning.

Med hänsyn till nederbördsområdets beskaffenhet har maximiavrinningen beräknats till 125 liter pr. sek. och km.² och medelavrinningen till 12.5 liter pr. sek. och km.² Maximivattenmängden ($Q_{\max}$) och medelvattenmängden (Q_{med}) skulle sålunda för ovannangivna avlopp bliva

Avlopp	$Q_{\max}$ m ³ /sek.	Q_{med} m ³ /sek.
A-B	1.18	0.12
C-K-D-E	0.2	0.02
F-H		
sträckan 5+38-3+18	0.04 ✓	0.004 ✓
" 2+40-0+60	0.03 ✓	0.003
G-N	0.01	0.001

Avloppens djup hava föreslagits med hänsyn till en i förhållande till kostnaden för företags utförande så vitt möjligt full torrläggning av sökandenas i företaget ingående mark.

Å den vid förrättningen upprättade profilritningen äro avloppens djup vid var och en av de längs desamma nedslagna avvägningspålarna angivna, varjämte höjden över det antagna jämförelseplanet av den blivande bottenlinien vid ett flertal ställen

angivits. Avloppens dimensioner å olika platser av desamma framgå i övrigt av de upprättade sektionerna.

För sträckan 5+38-3+18 samt för sträckan 1+40-0+60 av avloppet F-H föreskrives täckt ledning av 12" runda cementrör i lutning 1.0:1000. Vid in- och utlopp förstärkes ledningarna på sätt ritningen utvisar och förses den förra med 2 och den senare med 1 inspektionsbrunn i läge som såväl plan- som profilritningen utvisar.

För sträckan 0+66-2+47 av avloppet G-N föreskrives täckt ledning av 9" cementrör å sträckan 0+66-1+85 och av 6" cementrör å sträckan 1+85-2+47. Vid utloppet förstärkes ledningen på sätt ritningen utvisar. Vid inloppet anordnas intagsbrunn på sätt ritningen utvisar. Ledningen förses med 3 st. inspektionsbrunnar med läge som såväl plan- som profilritningen utvisar.

För såväl inspektions- som intagsbrunnar äro särskilda ritningar upprättade.

Broar.

I. För Allmän väg

Avloppet F-H och G-N berör allmän väg, det förra

vid punkt 5+38 och det senare vid punkt 1+25. Med anledning härav har kopia av förslaget i denna del översänts till vederbörande vägingenjör samt till vederbörande vägstyrelse. Vägingenjören har å den företedda ritningen (bil. M) antecknat föreskrivet ytt-
rande.

Trumman för avloppet F-H behöver icke ändras.

Trumman för avloppet G-N är däremot för grund. Som denna väg tillkommit efter 1880 skall erforderlig ombyggnad bekostas av vägdistriktet och då vägstyrelsens ombud förklarat, att vägdistriktet önskar utföra ombyggnaden skall det jämväl ombesörjas av vägdistriktet. Avloppet skall anordnas med minst 9" runda cementrör med inspektionsbrunn å vardera sidan av vägbanan. Torrlägningsföretaget skall underrätta vederbörande vägstyrelse minst 2 månader innan arbetet med brons ombyggnad behöver påbörjas. Efter erhållen anmodan skall arbetet vara färdigt inom sex månader.

II. För enskilda vägar och ägovägar.

I kostnadsförslaget har upptagits det antal broar, som skola ombyggas på grund av företagets utförande. Desamma skola uppföras å torrlägningsföretagets bekostnad på sätt särskild förslagsritning utvisar.

Upphätning.

För bestämmande av arealen vattenskadad mark samt för utrönande av varje ägofigurs höjdläge över medelvattenytan i avloppen, har den av företaget berörda marken blivit kartlagd och nätavvägd samt begränsad medels en kurva belägen på full torrlägningshöjd över nämnda vattenstånd, varvid för mark belägen på längre avstånd från avloppen tillagts erforderligt fall. Åker har betecknats med gul, äng med grön och skogsmark med röd färg. Blå siffror angiva markens höjdläge över förrättningsens jämförelseplan.

Jordvärdering.

Då överenskommelse angående kostnadernas fördelning ej kunnat träffas, har ägoogradering varit nödvändig och har densamma verkstälts efter följande grunder.

Genom borrhning har jordens värde med hänsyn till dess naturliga godhet och beskaffenhet och under förutsättning av omsorgsfull skötsel och fullständig torrläggning för varje ägofigur upptaxerats pr. hektar och finnas dessa värden för fullt torrlagda ägofigurer införda i kolumn 13 av värderingslängden (bil. T) För ägofigurer, vilka äro belägna lägre än 1,3 meter över bli-

vande medelvattenytan, vilka sålunda ej bliva fullt torrlagda, har en reducering av ovan angivna värden skett efter sådan grund, att all mark belägen över eller i jämnhöjd med 1,5 meter över nyssnämnda höjd ansetts hava torrlägningsgraden 1.0 d.v.s. de bliva fullt torrlagda, under det att mark belägen under ovan angivna höjdläge ansetts hava torrlägningsgraden 0 d.v.s. deras blivande värde efter företagets utförande är ur torrläggningssynpunkt lika med 0. För sådan jord, som är belägen på sådant avstånd från avloppen att för dess torrläggning erfordras kostnad för upptagandet av fler avlopp än de i detta företag föreslagna, har reducering av blivande värdet pr. hektar verkställt. Det blivande värdet finnes infört för såväl fullt torrlagda som icke fullt torrlagda ägofigurer i kolumn 13 av värderingslängden (bil. T).

Vid beräkning av nuvarande värdet har all mark belägen under nuvarande medelvattenytan ansetts i sitt nuvarande skick värdelös medan mark belägen ovan den i momentet angående "Uppmätning" omnämnda kurvan ansetts ur torrläggningssynpunkt redan lämna full avkastning, varför den ej genom företagets utförande vinner någon förbättring. Markens nuvarande värde är därför

beroende dels av det blivande värdet under förutsättning av full torrläggning och dels av dess höjdläge i förhållande till den försumpande vattenytan samt erhålles genom multiplicering av jordens värde i fullt torrlagt skick medels ett procenttal, som beror på respektive figurers höjdläge över sagda vattenyta. De härigenom erhållna värdena äro pr. hektar införda i värderingslängdens kolumn 11 (bil. T).

Skillnaden mellan blivande och nuvarande värdet eller s.k. förbättringsvärdet finnes infört i värderingslängdens kolumn och avse dessa siffror värdet pr. hektar.

I värderingslängden hava slutligen de enligt ovan angivna regler uträknade blivande och nuvarande värdena samt förbättringsvärdena blivit för varje ägofigur med hänsyn till dess yttinnehåll beräknade och införda.

Båtnad av annat slag än jordförbättring förekommer icke inom detta företag.

Efteruppskattning.

Det nu framlagda förslaget anses medföra en båtnad av 10 kronor pr. hektar landvinning. Skulle mot förmodan båtnaden anses kunna beräknas till högre värde, varder slutlig uppskatt-

ning utsatt att förrättas efter företaget fullbordan. Vad markägare med avseende på denna har att iakttag, därom för- mäles i vattenlagen 10 kap. 77 och 78 §§.

Båtnaden genom företaget.

Den vattenskadade marken som kommer att förbättras genom företaget omfattar sammanlagt en areal av

Dess blivande värde utgör	29.940,90 kronor
" nuvarande " "	<u>17.460,95 "</u>
Förbättringsvärde sålunda	12.479,95 "

Genom Skållöpemarens sänkning beräknas uppkomma en båtnad av 687,55 kronor. Av denna båtnad kommer 680,35 kronor eller 98,91 % på mark som tillhör sökandena eller dem som äro att anse som sökande.

För sänkning av Grofömarens erfordras även sänkning av Skållöpemaren. Genom detta företag beräknas uppkomma en båtnad av 12.479,95 kronor. Av denna båtnad kommer 12.472,75 kronor eller 99,95 % på mark som tillhör sökandena eller dem som äro att anse som sökande.

I båda fallen föreligger sålunda jämlikt vattenlagen 7 kap. 44 § tvångsdelaktighet.

Vattendomstolsavgift.

Jämlikt 11 kap. 95 § vattenlagen skall till länsstyrelsen erläggas en avgift av 1,50 kronor för tusen av värdeökningen såsom bidrag till kostnaderna för vattendomstolarnas organisation och verksamhet. Då i föreliggande fall värdeökningen uppgår till 12.479,95 kronor skall till länsstyrelsen erläggas ett belopp av 18,71 kronor och skall bestyrkt avskrift av denna bestämmelse tillställas länsstyrelsen. Vattendomstolsavgiften skall erläggas så snart utlåtandet vunnit laga kraft.

Ersättningar.

Beträffande ersättning för mark som åtgår för avloppens utvidgning föreskriva synemännen jämlikt intressenternas därom gjorda uttalande att sådan skall utgå endast för avloppet från Skållöpemaren och finnes ersättning upptagen i särskild jordersättningslängd (bil. U).

Beträffande ersättning för intrång genom jordupplag föreskriva synemännen jämlikt intressenternas därom gjorda uttalande att sådan skall utgå för avloppet från Skållöpemaren samt för sträckan C-6+30.å Baltora 2¹ och finnes ersättning upptagen i särskild jordersättningslängd (bil. U)

Ersättning utbetalas i samband med slutligt uppgörande av räkenskaperna.

Med rätt till ersättning följer även skyldighet att hålla de uppkastade jordvallarna fria från ogräs.

Ersättning för intrång genom uppkastad jord vid framtida rensningar skall ej utgå.

Jordägare kan icke göra anspråk på bidrag av annan intressent i företaget för bortkörning av jordvallarna eller undanskaffande av desamma. Har jordägare verkställt detta arbete äger han därefter åter fritt disponera över den mark, som varit täckt av jordvallarna.

För skada och intrång, som vid detta utlåtandes meddelande icke kunnat av synemännen förutses, må den, som lider skadan eller intrånget framställa anspråk på ersättning enligt bestämmelserna i vattenlagen 9 kap., dock skall sådant anspråk för att kunna upptagas till prövning anmälas hos Österbygdens vattendomstol inom fem år räknat från utgången av den för företags fullbordande i detta utlåtande eller ock sedermera i anledning av sökt anstånd bestämda tiden. Är skadan eller intrånget av betydelse, gäller vad i 7 kap. 57 § vattenlagen andra stycket stadgas.

Fiske.

Beträffande fisket hava intressenterna meddelat att någon yrkesmässig fiskerinäring ej bedrives. Fiskeriintendenten har i avgivet utlåtande meddelat, att någon fiskerinäring av betydelse icke kan genom företaget lida väsentligt förfång och att några särskilda åtgärder till skydd för fisket icke synes vara erforderliga. Någon ersättning för minskad tillgång till fisk skall ej utgå, ej heller föreslås några särskilda anordningar för fiskens bevarande.

Kungl. Kammarkollegii yttrande.

Då företaget avser sjösänkning har ärendet jämlikt vattenlagen 10 kap. 42 § anmälts till Kungl. kammarkollegium, vilket i skrivelse den 5 januari 1942 meddelat, att Kungl. kollegium icke funnit nödigt att för närvarande föra talan för bevakande av det allmännas rätt och intressen i målet.

Kostnadsfördelning.

Beträffande kostnadernas fördelning har särskild tabell häröver upprättats (bil. V), vilken bilagts detta utlåtande, varför här endast hänvisas till nämnda handling. Avdikningsområdet utgöres av en samfällighet. Samfälligheten har

betraktats som en avdelning och har i tabellen angivits huruvida delägare är sökande till företaget eller ej. All deltagningsskyldighet är grundad endast på värdet av den båtnad som vinnes genom av företaget uppkommande jordförbättring. Deltagare som ej sökt företaget eller förenat sig med sökanden om företaget är ej skyldig att vidkännas större bidrag till kostnaden för detsamma än som svarar mot värdet å den båtnad hans mark därigenom beredes. Då någon framställning att få erlægga bidrag till kostnaden för företagets utförande på visst antal år ej anförts har någon sådan fördelning ej heller verkställt.

Synekostnaderna skola förskjutas av sökandena och förfalla till betalning omedelbart. För kostnadernas slutliga fördelning gälla enahanda grunder som gälla för fördelning av kostnaderna för företaget. Fördelning av syneförrättningskostnaderna finnes verkställd i ovannämnda tabell.

Fixpunkter.

Till ledning för arbetets utförande samt för kontrollering av detsamma finnas fixpunkter anbragta på sätt av plan- och profilritningen närmare framgår. De skola noga bevaras och få ej döljas av jord eller annat. Skall sten eller berg, vara fixpunkt

utsatts, sprängas eller borttagas, får detta ej ske förrän ny fixpunkt av lantbruksingeniör blivit utsatt. Borttages eller fördärvas desamma uppsåtligen är åtgärden belagd med straff enligt bestämmelserna i vattenlagen 13 kap. 14 §.

Företagets tillåtlighet.

Båtnaden med avdrag av kostnaden förföretagets utförande utgör 1.307,95 kronor. Skada å fisket kan icke uppgå till detta belopp. Hinder för företaget på grund av bestämmelserna i vattenlagen 7 kap. 38 och 39 §§ kunna sålunda icke föreligga.

Arbetets utförande.

På grund av vad ovan anförts finna synemännen skäligen medgiva tillstånd till företaget.

Företaget skall, om någon av intressenterna vill fullborda detsamma, utföras i full överensstämmelse med det nu framlagda förslaget med hänsyn till såväl plan- som profilritningen och får börjas efter den 15 april 1942 och skall vara fullbordat senast före den 1 november 1945. Har företaget icke bragts till slut inom nyssnämnda tid vare frågan om företaget förfallen. Om giltigt skäl för dröjsmålet visas eller genom företagets inställande synnerligt men skulle uppstå, kan genom ansökan hos Österbygdens vattendomstol före

nämnda tids utgång anstånd erhållas med företagets fullbordande på högst tio år.

Då ingen deltagare framställt yrkande om att på egen mark få utföra dikningen kommer företaget att utföras gemensamt.

Jämlikt 7 kap. 61 § vattenlagen skall för handhavandet av med företaget förenade angelägenheter utses en styrelse.

Val av styrelse skall anmälas till länsstyrelsen. Sker ändring i styrelsens sammansättning, skall styrelsen ofördröjligen göra anmälan därom till länsstyrelsen. Jämlikt vattenlagen 3 kap. 21 § är styrelseledamot ansvarig för sina åtgöranden.

Innan anmälan om styrelseval gjorts hos länsstyrelsen må ej arbete å annans mark verkställas eller åtgärd till förfång för annan vidtagas.

Dikesjorden.

Den ur avloppen upptagna jordmassan skall såväl vid deras första upptagande som vid framtida rensningar uppläggas vid sidan av avloppen men får ej läggas närmare de nya avloppens kanter än 1 meter och skola jordvallarna på lämpliga

ställen dock minst på var femtiönde meter genomskäras för att bereda ytvattnet från angränsande mark fritt avlopp. Jordvallarna få ej läggas med brantare sidolutning å den mot diket vända sidan än 1:1.

Avsyrning.

Sedan arbetet blivit färdigt och om så erfordras under dess utförande skall det avsynas eller inspekteras av i länet tjänstgörande statens lantbruksingeniör eller annan av vederbörande myndighet därtill förordnad.

Underhåll.

De här föreslagna avloppen skola första gången under första året efter sedan arbetet blivit avsynat samt därefter vart annat år samt så ofta det dessemellan erfordras rensas från anhoppade slam- och växtbildningar och skall detta arbete vara fullbordat senast före den 1 oktober det år rensning sålunda skall företagas. Kostnaderna skola fördelas efter samma grund som gäller för kostnadernas fördelning för avloppens första upptagande. Vid rensning skall iakttagas att bottenlinjen erhåller det å profilritningen angivna höjdläget.

Allt underhållsarbete äger företagets styrelse vid-

taga utan övriga intressenters hörande.

De nyuppförda broarnas underhåll skall bekostas av den eller de som förut haft sig denna skyldighet ålagd.

Dämning, anläggning av vattningsplats m.m.

Dämning, anläggning av vattningsplats i avloppen eller annan åtgärd varigenom skada uppstår eller som hindrar vatt-
nets fria lopp, må på inga villkor göras eller tålas och skall
därest skada uppstår genom delägares eller annans påtagliga åtgörande av denne omedelbart avhjälpas. Härvid iakttages att
den skada, som förorsakas genom betande kreaturs eventuella nedtrampning av slänterna, betraktas som åverkan, varav följer, att
denna skadas avhjälpande skall åligga den jordägare å vars mark nedtrampning sker. Kostnaden för skadans undanröjande skall sålunda ej betraktas som underhållskostnad.

Talan mot förrättningen.

Den som önskar föra talan mot denna förrättning skall göra detta vid Österbygdens vattendomstol adr. Stockholm.
För talans bevarande skall sakägare inom sextio dagar räknat från denna dag till vattenrättsdomaren inlämna sina till Vattendomstolen ställda besvär i tre exemplar och skola i dessa fullständigt

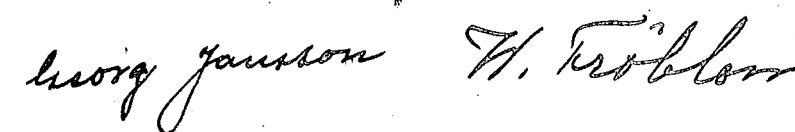
Utlåtandets underställning.

Då föreliggande fall avser sjösänkning skall utlåtandet jämlikt vattenlagen 7 kap. 45 § underställas vattendomstolens prövning.

Grofö den 11 februari 1942

Statens Lantbruksingenjör.

Biträdande gode män.